

E. SHARPSTON

FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2006. december 5.¹

1. Milyen mértékben releváns az egységes szándék annak eldöntésekor, hogy a kábító-szer-kereskedelemből származó haszon tisztára mosásával kapcsolatos azon cselekmények, amelyek miatt az elkövető ellen két különböző tagállamban büntetőeljárás folyt, „ugyanazon cselekménynek” minősülnek-e a Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló egyezmény (a továbbiakban: SMVE)² 54. cikke értelmében? Vonatkozik-e ez az elv olyan cselekményekre, amelyek nem voltak ismertek az első tagállam bűnüldöző hatóságai vagy eljáró bíróságai előtt? És ha a második tagállamban újabb büntetőeljárás indul, és a vádlottat elítélik, köteles-e az ítéletet hozó bíróság figyelembe venni az első tagállamban hozott ítéletet? Lényegében ezek azok a kérdések, amelyeket a Belgian Hof van Cassatie (Semmitőszék) előzetes döntéshozatal végett a Bíróság elé terjesztett.

Az irányadó rendelkezések

Az SMVE

2. A schengeni vívmányoknak az Európai Unió keretébe történő beillesztéséről szóló jegyzőkönyv³ (a továbbiakban: jegyzőkönyv) 1. cikke értelmében az Európai Unió tizenhárom tagállama felhatalmazást kap arra, hogy egymás között megerősített együttműködést hozzanak létre az említett jegyzőkönyv mellékletében meghatározott „schengeni vívmányok” hatálya alá tartozó területeken.

3. A jegyzőkönyv melléklete szerint a schengeni vívmányok részét képezi a Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaiton

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – HL 2000. L 239., 19. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 9. o.

3 – Az Amszterdami Szerződés csatolta az Európai Unióról szóló szerződéshez (EUSz) és az Európai Közösséget létrehozó szerződéshez.

történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás⁴ (a továbbiakban: Schengeni Megállapodás), és különösen az SMVE.

4. A jegyzőkönyv értelmében az Amszterdami Szerződés hatálybalépésének napjától, azaz 1999. május 1-jétől a schengeni vívmányokat azonnali hatállyal alkalmazni kell a jegyzőkönyv 1. cikkében említett tizenhárom tagállamra, Hollandiát és Belgiumot is beleértve.⁵

5. Az SMVE 54–58. cikke a „Rendőrség és biztonság” címet viselő III. Címnek „A kétszeres büntetés tilalma (*ne bis in idem*) elvének alkalmazásáról” szóló 3. fejezetét alkotják.

6. Az SMVE 54. cikke szerint „Az ellen a személy ellen, akinek a cselekményét a Szerződő Felek egyikében jogerősen elbírálták, ugyanazon cselekmény alapján nem lehet egy másik Szerződő Fél területén büntetőeljárást indítani, amennyiben elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani.”

7. Az 55. cikk (1) bekezdése alapján „ezen egyezmény megerősítések, elfogadásakor vagy jóváhagyásakor az alábbi esetekben vagy esetek egyikében bármely Szerződő Fél kinyilváníthatja, hogy az 54. cikket magára nézve nem tekinti kötelezőnek”, ha a külföldi ítélettel elbírált cselekmény részben vagy egészben a saját területén történt, ha az illető Szerződő Fél nemzetbiztonságát vagy hasonló lényeges érdekeit sértő bűncselekménynek minősül, és/vagy ha az illető Szerződő Fél tisztviselője hivatali kötelezettségeinek megsértésével követte el.

8. Az 56. cikk szerint „ha egy Szerződő Fél területén újabb büntetőeljárás indítanak olyan személlyel szemben, akit egy másik Szerződő Fél ugyanazon cselekmény alapján már jogerősen elítélt, az ezen cselekmény miatt az utóbbi Szerződő Félnél letöltött szabadságvesztés időtartamát le kell vonni a kiszabott büntetésből. Amilyen mértékben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, a szabadságvesztéssel nem járó büntetéseket is be kell számítani.”

9. Az 58. cikk kimondja, hogy „a fenti rendelkezések nem zárják ki a külföldön hozott bírósági határozatok tekintetében a *ne bis in idem* elvével kapcsolatos átfogóbb nemzeti rendelkezések alkalmazását.”

4 – HL 2000. L 239., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 2. kötet, 3. o.

5 – A 2. cikk (1) bekezdésének első francia bekezdése. Az Európai Közösségek Bírósága az EU 35. cikk alapján hatáskörrel rendelkezik az SMVE rendelkezéseinek értelmezésére.

10. Az SMVE „Kábítószer” címet viselő 6. fejezetében található 71. cikk (1) bekezdése szerint „a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy az Egyesült Nemzetek hatályos egyezményeinek megfelelően megakadályozzák a kábítószer és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelmének megakadályozása és büntetése céljából szükséges intézkedéseket.” A 71. cikk (2) bekezdése értelmében a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy „közigazgatási és büntetőjogi intézkedésekkel megakadályozzák és büntetik a kábítószer és pszichotróp anyagok tiltott kivitelét, valamint az ilyen termékek és anyagok értékesítését, beszerzését és átadását.” A 71. cikk (5) bekezdése szerint a Szerződő Felek „mindent megtesznek annak érdekében, hogy megakadályozzák és leküzdjék minden kábítószer és pszichotróp anyag iránti tiltott kereslet hátrányos következményeit”.

A kábítószerokról szóló 1961. évi egységes ENSZ-egyezmény

11. Az Egyesült Nemzetek keretében 1961-ben kelt, az 1972. évi jegyzőkönyvvel módosított Egységes Kábítószer Egyezmény (a továbbiakban: Egységes Egyezmény) az EUSz VI. címében foglalt európai uniós vívmányok részét képezi. A tagállamok vagy már részesei az Egyezménynek, vagy az Európai Unióhoz való csatlakozásukkor kötelesek azzá válni.

12. Az Egységes Egyezmény „Büntető rendelkezések” címet viselő 36. cikke (1) bekezdése

a) pontjának szövege a következő: „Alkotmányos rendelkezéseinek figyelembevételével minden Fél meghozza azokat a rendelkezéseket, amelyek szándékos elkövetés esetén büntetendő cselekménynek nyilvánítják a kábítószernek az Egyezmény rendelkezéseivel ellentétes módon, bármilyen címen történő termesztését, előállítását, gyártását, kivonását, készítését, tartását, felajánlását, értékesítésre történő felkínálását, forgalmazását, megvásárlását, eladását, szállítást – bármilyen szállítási feltételekkel kerüljön is rá sor –, a vele végzett közvetítői tevékenységet, feladását, tranzitszállítást, fuvarozását, behozatalát és kivitelét, és minden egyéb olyan tevékenységet, amely a Fél megítélése szerint ellentétben állhat az Egyezmény rendelkezéseivel, valamint azokat, amelyek e súlyos bűncselekményeknek megfelelő szankciókat, nevezetesen szabadságvesztést vagy más szabadságelvonással járó joghátrányt vonnak maguk után.

13. A 36. cikk (2) bekezdése a) pontjának i. és ii. alpontja értelmében a Felek alkotmányos rendelkezései, továbbá jogrendszerük és nemzeti joguk keretei között a 36. cikk (1) bekezdésében felsorolt bűncselekmények mindegyike külön cselekménynek tekintendő, ha azokat más-más országban követték el; és az azokkal összefüggő szándékosan megvalósított pénzügyi műveletek szintén büntetendő cselekménynek minősülnek.

A nemzeti jogszabályok

14. A holland kormány a tárgyaláson előadta, hogy a holland büntető törvénykönyv a cselekmény elbírálásakor nem tartalmazott külön rendelkezéseket a pénzmosás bűncselekményével kapcsolatban. 2002-ig viszont a kábítószer-kereskedelemből származó

haszon tisztára mosása a holland Btk. 416. cikkének hatálya alá tartozott, amely szerint lopásból származó vagyontárgyak vagy az ebből származó haszon kezelése bűncselekmény. Az e cselekmény miatti büntethetőség feltétele, hogy a vagyontárgyat vagy az abból származó hasznot kezelő személy tudjon arról, hogy annak megszerzésére súlyos bűncselekmény elkövetésével került sor. A tiltott kábítószer-kereskedelem ilyen bűncselekménynek minősül.

15. A belga Büntetőtörvénykönyv 505. cikke tiltja a 42. cikke (3) bekezdésében meghatározott, bűncselekmény elkövetéséből származó dolgok kereskedelmét, megszerzését, birtokban tartását, kezelését vagy eladását. A tiltott kábítószer-kereskedelemből származó haszon kezelése és tisztára mosása ennek alapján Belgiumban bűncselekménynek minősül.

16. A belga Btk. 65. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha egy cselekmény több bűncselekmény törvényi tényállását is megvalósítja, vagy ugyanazon bíróság által egyidejűleg elbírálandó, folytatólagosan, egységes szándékkal elkövetett cselekmények esetén csak a legsúlyosabb bűncselekmény vonatkozásában kell ítéletet hozni.

Ha az eljáró bíróság megállapítja, hogy a korábbi jogerős ítélettel elbírált bűncselekmények, és a jelenlegi eljárás tárgyát képező cselekmények – amennyiben elkövetésük bizonyított, és szintén az első ítélet meghozatala előtt történt – folytatólagosan, egységes szándékkal elkövetett cselekményeknek tekintendők, a büntetés kiszabása során figyelembe veszi az előző ítélettel kiszabott büntetést.”⁶

A nemzeti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

17. A holland Arrondissementsrechtbank Middelburg (Middelburg kerületi bíróság) 1998 decemberében hat hónap felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte N. Kraaijenbrink holland állampolgárt a holland Btk. 466. cikkébe ütköző, többrendbeli, kábítószer-kereskedelemből származó haszon megszerzése és kezelése miatt, amit Hollandiában követett el

6 – Fordítás tőlem. Az eredeti szöveg a következő: „Lorsque un même fait constitue plusieurs infractions ou lorsque différentes infractions soumise simultanément au même juge du fond constituent la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, la peine la plus forte sera seule prononcée.

Lorsque le juge de fond constate que des infractions ayant antérieurement fait l'objet d'une décision définitive et d'autres faits dont il est saisi et qui, à les supposer établis, sont antérieurs à ladite décision et constituent avec les premières la manifestation successive et continue de la même intention délictueuse, il tient compte, pour la fixation de la peine, des peines déjà prononcées. Si celles-ci lui paraissent suffire à une juste répression de l'ensemble des infractions, il se prononce sur la culpabilité et renvoie dans sa décision aux peines déjà prononcées. Le total des peines prononcées en application de cet article ne peut excéder le maximum de la peine la plus forte”.

az 1994. október és 1995. május közötti időszakban⁷.

18. 2001 áprilisában a Correctionele Rechtbank te Gent Belgium (a genti büntetőbíró-ság) kétévi szabadságvesztést szabott ki N. Kraaijenbrinkkel szemben a belga Btk. 505. cikkébe ütköző, többrendbeli, kábító-szer-kereskelemből származó pénzüssze-gek átváltása miatt, amit Hollandiában köve-tett el az 1994. november és 1996. február közötti időszakban. Ezt az ítéletet a Criminal Chamber of the Hof van Beroep te Gent (Genti fellebbviteli bíróság) 2005 márciusá-ban helybenhagyta.

19. Mindkét bíróság az SMVE 71. cikkére és az Egységes Egyezmény 36. cikke (2) bekez-dése a) pontjának i. és ii. alpontjára utalt, és úgy ítélte meg, hogy a fellebbező nem hivatkozhat az SMVE 54. cikkére. Álláspont-juk szerint a kábító-szer-kereskelemből származó pénzüsszegek Hollandiában tör-ténő megszerzése és kezelése, és a Belgi-umban elkövetett, a hollandiai kábító-szer-kereskelemből származó pénzüsszegek átváltására irányuló cselekmények különálló bűncselekményeknek tekintendők. Ez attól függetlenül így van, hogy a hollandiai és belgiumi pénzmosási cselekményeket egysé-ges szándékkal követték el.

20. A Hof van Cassatie-hez benyújtott további fellebbezésében N. Kraaijenbrink arra hivatkozott, hogy az SMVE 54. cikkében foglalt *ne bis in idem* elv megakadályozza büntetőeljárás indítását Belgiumban.

21. A Hof van Cassatie úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és előzetes döntésho-zatal végett a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- (1) „Akként kell-e értelmezni [az SMVE] 54. cikkét ezen egyezmény 71. cikkével összefüggésben, hogy a kábító-szer-kereskelemből származó pénzüssze-gek Hollandiában történő megszerzésé-ben, birtokban tartásában vagy külföldi pénzben való átutalásában megnyilvá-nuló bűncselekmények (amelyekkel kapcsolatban Hollandiában büntetőeljárás folyt, és elítélésre került sor a Btk. 416. cikkébe ütköző orgazdaság miatt), amelyek különböznek a hollandiai kábí-tó-szer-kereskelemből származó pénzüsszegek belgiumi pénzváltóhelyeken történő átváltásában megnyilvánuló bűncselekményektől (amelyekkel kap-csolatban a Btk. 505. cikkébe ütköző, bűncselekményből származó dolog megszerzése, kezelése és arra elkövetett más cselekmények miatt büntetőeljárás folyik), „azonos cselekménynek” tekin-tendők a fent említett 54. cikk alkalma-

⁷ – Ugyanezen ítélet megállapította N. Kraaijenbrink bűnösségét a hollandiai ópiumtörvény 1994 októberé és 1997 februárja közötti időszakban történt szándékos megsértése miatt is.

zása szempontjából, ha a bíróság azt állapítja meg, hogy azokat szándékegyeség köti össze, és így jogi szempontból egy cselekménynek minősülnek?

- (2) Ha az első kérdésre igenlő válasz adandó:

Akként kell-e értelmezni a Schengeni Végrehajtási Egyezmény 54. cikkének »ugyanazon cselekmény alapján nem lehet [...] büntetőeljárást indítani« fordulatát, hogy amennyiben ugyanazon cselekményen több magatartás is értendő, amelyeket az egységes szándék egy cselekménnyé köt össze, úgy e fordulat azt is magában foglalja, hogy a vádlott ellen Belgiumban pénzmosás bűncselekménye miatt nem indítható eljárás, miután ugyanezen szándékkal elkövetett más cselekményeiért Hollandiában már elítélték, függetlenül az ugyanezen időszak alatt elkövetett egyéb cselekményektől, amelyek Belgiumban azonban csak a külföldi ítélet jogerőre emelkedése után váltak ismertté, illetve amelyek miatt csak azután indítottak büntetőeljárást, vagy ebben az esetben ez a fordulat úgy értelmezendő, hogy az ügy érdemében döntő bíróság e más cselekmények miatt szubszidiárius alapon, a már meghozott ítéletekre figyelemmel bűnösséget megállapító ítéletet hozhat, kivéve ha álláspontja szerint ezek a korábbi ítéletek valamennyi bűncselekmény megfelelő mértékű büntetését jelentik, és ha a kiszabott büntetések együttes tartama a legsúlyosabb büntetés büntetési tételének felső határát nem haladja meg?”

22. N. Kraaijenbrink, Ausztria, a Cseh Köztársaság, Görögország, Lengyelország, Spanyolország és a Bizottság írásbeli észrevételeket terjesztett elő. A 2006. július 4-én tartott tárgyaláson szóbeli észrevételeket tett N. Kraaijenbrink, Ausztria, Görögország, Spanyolország és a Bizottság. Hollandia kizárólag a tárgyaláson nyilatkozott. A Kretzinger-ügyhöz⁸ hasonlóan az írásbeli észrevételek előterjesztésére itt is a Van Esbroeck-ítélet⁹ meghozatala előtt került sor.

Álláspont

Előzetes megjegyzések

23. Először is, az iratokból kiderül, hogy a vádlottat mind Hollandiában, mind Belgiumban elítélték tiltott kábítószer-kereskedelemből származó haszon kezelése és tisztára mosása miatt. Az azonban nem derül ki egyértelműen az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből, amint azt a felek közül többen megjegyezték, hogy a két országban kezelt és tisztára mosott pénzüsszegek ugya-

8 – A C-288/05. sz. ügy, amelyre vonatkozóan a mai napon szintén előterjesztettem indítványomat, jelenleg is folyamatban van a Bíróság előtt.

9 – A C-436/04. sz. ügyben 2006. március 9-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-2333. o.).

nazokból a tiltott kábítószer-kereskedelmet megvalósító cselekményekből származnak-e, illetve hogy ugyanannak a bűncselekménnyel szerzett haszonnak a részét képezik-e.

közvetlenül hivatkozott, a tagállamoknak a kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelme elleni küzdelemmel kapcsolatos kötelezettségeit taglaló Egységes Egyezmény.

24. Másodsor, a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy mivel „a kábítószer-kereskedelemből származó pénzüsszegek [belgiumi] pénzváltóhelyeken történő átváltását és a kábítószer-kereskedelemből származó pénzüsszegek [hollandiai] megszerzését [...] bűncselekmény elkövetéséből származó dolgokkal történő kereskedelemre irányuló egységes szándék köti össze”, e cselekmények a belga Büntető törvénykönyv 65. cikke értelmében egyetlen cselekménynek tekintendők. Más szóval, ha a hollandiai és belgiumi elítélések alapját képező magatartást kizárólag a belga jog szerint kellene értékelni, akkor az a mögöttes szándékegységre tekintettel egyetlen cselekménynek minősülnek.

26. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés inkább „büntetendő magatartást” említ, mint cselekményeket. A Van Esbroeck-ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a védett jogi érdek vagy a jogi minősítés az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából nem releváns. Ezért az első kérdést át kell fogalmazni oly módon, hogy az arra irányul, mennyiben van jelentősége a szándékegységnek annak meghatározásakor, hogy azok a cselekmények, amelyek miatt a vádlott ellen két különböző tagállamban büntetőeljárás folyt, az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekménynek” minősülnek-e.

Álláspont

Az első kérdésről

25. Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy két különböző tagállamban elkövetett két külön cselekmény, amelyeket szándékegység köt össze, ezen körülmény miatt az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekmény” fogalmába tarozik-e. Azt is tudni kívánja, hogy az e kérdésre adandó választ befolyásolja-e az SMVE 71. cikke, és az ott

– „Ugyanazon cselekmény”

27. Mint már rámutattam a Kretzinger-ügyre vonatkozó indítványomban¹⁰, az első kérdés által felvetett témában a Bíróság a

¹⁰ – Hivatkozás a fenti 8. lábjegyzetben, 35–37. pont.

Van Esbroeck-ítélettel¹¹ már állást foglalt, amelyet azt követő ítélkezési gyakorlatával megerősített.¹² Ezen ítélet szerint az SMVE 54. cikke alkalmazásának egyedüli jelentőséggel bíró szempontja a történeti tényállásnak, azaz „az egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesének” az azonossága¹³. Ennek mérlegelése során a Bíróság szerint „arról kell határozni, hogy a történeti tényállás egymáshoz időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődő cselekmények együttesének minősül-e”.¹⁴

28. Ennek alapján egyetérttek az észrevételeket előterjesztő felek többségével abban, hogy pusztán a történeti tényeket összekötő szándékegység alapján azok nem tekinthetők az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekménynek”. A szándékegység ugyanakkor figyelembe veendő tényező lehet, amint a Kretzinger-ügyre vonatkozó indítványomban kifejtettem.¹⁵ A cselekményeknek azonban térben és időben is kötődniük kell egymáshoz.

29. A Bíróság a Van Esbroeck-ítéletben¹⁶ azt is egyértelműen kimondta, a nemzeti bíróságok feladata annak eldöntése, hogy az adott

ügy tényei egymáshoz elválaszthatatlanul kötődnek-e. Hasznos lenne azonban az alapeljárás szempontjából, ha a Bíróság ezzel kapcsolatban adna némi iránymutatást.

30. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szükségességéért az a feladat nem egyszerű. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az alapeljárás során nem derült ki egyértelműen, hogy a Belgiumban tisztára mosott összegek azon kábítószeres hollandiai kereskedelméből származtak-e, amelyekből eredő haszon megszerzése és kezelése miatt N. Kraaijenbrinket a holland bíróság elítélte. Ezzel szemben N. Kraaijenbrink a belga alsóbb fokú bíróságok megállapításaira utalva fenntartja, hogy a Hollandiában, illetve Belgiumban elkövetett pénzmosási cselekmények ugyanabból a tiltott kábítószer-kereskedelemből származó, ugyanazon pénzösszegekre irányultak.

31. A pénzmosás általában pénzügyi műveletek láncolatát foglalja magában, amelyek célja a pénz illegális eredetének elleplezése, és törvényes fizetőeszközkénti visszavezetése a pénzforgalomba. Egy pénzösszeget általában több művelettel mosnak tisztára, többek között többszörös, gyors egymásutánban következő, különböző helyeken történő pénzváltásokkal. A végső összeg általában

11 – Hivatkozás a fenti 9. lábjegyzetben. Lásd a fenti 22. pontot is.

12 – Lásd a C-150/05. sz. Van Straaten-ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-9327. o.) és a C-467/04. sz. Gasparini-ügyben 2006. szeptember 28-án hozott ítéletet (EBHT 2006., I-9199. o.).

13 – A 36. pontban.

14 – A 38. pontban.

15 – A 39. pontban.

16 – A 38. pontban.

alacsonyabb az eredetinel, és más pénznemben lehet.

gek megszerzésére és tisztára mosására eléggé eltérő időpontokban került volna sor ahhoz, hogy az időbeni kapcsolat megszakadjon.

32. Egyetértek a Bizottsággal abban, hogy a Belgiumban végzett pénzmosási műveletek, amennyiben olyan pénzüsszegekre irányultak, amelyek elválaszthatatlanul kötődnek a Hollandiában kezelt pénzüsszegekhez, és amelyek megszerzése és kezelése miatt N. Kraaijenbrinket elítélték, az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekménynek” minősülnek. Ez lehet a helyzet például akkor, ha a második tagállamban tisztára mosott pénz az első tagállamban végzett tiltott kábítószer-kereskedelemből származó eredeti haszon részét képezte, de a pénzmosási láncolat egy későbbi pontján. Az e cselekményeket összekötő szándékegyeségen kívül azok céljuk alapján, időben és térben is kötődnének egymáshoz.

33. Ha viszont a N. Kraaijenbrink által Belgiumban tisztára mosott „piszkos” pénz nem kapcsolódik a Hollandiában kezelt „piszkos” pénzhez, ezek a cselekmények nem elválaszthatatlanul kötődnek egymáshoz, noha mindkettő a tiltott kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos műveletekkel függhet össze, és a szándék is azonos lehet, azaz a bűncselekmény elkövetéséből származó anyagi haszonból való részesedés. Ez lenne a helyzet például, ha a haszon különböző helyeken és különböző időpontokban elkövetett kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményekből származna, és az adott össze-

34. A Van Straaten-ítéletben¹⁷ a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánta tudni, hogy heroin birtoklása két különböző esetben két különböző tagállamban az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekménynek” minősül-e akkor, ha az első cselekmény annak a nagyobb tétel heroinnak kisebb részével volt kapcsolatos, amelynek birtoklása miatt az elkövető ellen a második tagállamban vádat emeltek, és ha a cselekmény elkövetésében állítólag részt vevő személyek a két tagállamban nem ugyanazok voltak.

35. A Bíróság kimondta, hogy az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából „a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények vonatkozásában nem követelmény, hogy a kérdéses kábítószer-mennyiségek a két érintett tagállamban, vagy a két államban a cselekmény elkövetésében állítólag részt vevő személyek azonosak legyenek”¹⁸. Nem kizárt tehát, hogy az olyan helyzet, amelyben az ilyen azonosság hiányzik, természetüknél fogva egymáshoz elválaszthatatlanul kötődő körülmények együttesének minősül.¹⁹

17 – Hivatkozás a fenti 12. lábjegyzetben.

18 – A 49. pontban.

19 – Az 50. pontban.

36. Azzal a megjegyzéssel kell kezdenem, hogy e megállapítások szó szerinti alkalmazása bármiféle kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos bűncselekményre nemkívánatos következményekkel járna. Kis mennyiségű kábítószer birtoklása vagy azzal való kereskedés miatti elítélés az egyik tagállamban nézetem szerint nem feltétlenül kell, hogy akadályát képezze egy másik tagállamban további büntetőeljárás folytatásának ugyan-ezen kábítószerből lényegesen nagyobb mennyiség birtoklása vagy azzal való kereskedés miatt, függetlenül attól, hogy ugyanakkor a tételnek a részéről van-e szó²⁰. Ésszerűbbnek látszik a Van Straaten-ítélet előbb idézett megállapításait az általános szabály adott esetre történő alkalmazásaként úgy értelmezni, hogy a tényállás teljes azonossága – ami a jelen esetben a kábítószerfajta és az elkövetésben részt vevő személyek azonosságát jelenti – nem feltétele az SMVE 54. cikke alkalmazásának. E megállapítások mérlegelési jogkört biztosítanak a nemzeti bíróság részére annak értékelése során, hogy az adott ügy körülményei között mi tekinthető ugyanazon cselekménynek.

37. A fentiek szem előtt tartásával a Van Straaten-ítélet alátámasztja azt az álláspontot, miszerint a Hollandiában, illetve Belgiumban kezelt összegek különbözősége önmagában nem akadályozza annak, hogy a cselekmények az SMVE 54. cikkének alkalmazása szempontjából azonosnak minősüljenek. Mint már mondtam azonban, az

„elválaszthatatlanul kötődéssel” kapcsolatban a kérdést előterjesztő bíróságnak kell határoznia az alapeljárásban rendelkezésre álló bizonyítékok alapján.

38. A teljesség kedvéért hozzáteszem, az SMVE 58. cikke felhatalmazást ad a tagállamok számára, hogy nemzeti jogukban nagyvonalúbban értelmezzék a *ne bis in idem* elvét. Következésképpen nem sértené az SMVE 54. cikkét a nemzeti jognak olyan értelmezése, hogy a szóban forgó cselekményeket a szándékegység miatt ugyanazon cselekményeknek tekintik, mint amelyek miatt N. Kraaijenbrink ellen Hollandiában büntetőeljárás folyt, annak ellenére, hogy az SMVE 54. cikke értelmében vett történeti tényállás nem azonos.

– Az SMVE 71. cikke és az Egységes Egyezmény 36. cikkének (2) bekezdése

39. Ami az SMVE 71. cikkét és az Egységes Egyezmény 36. cikkének (2) bekezdését illeti, a felek többsége szerint egyik sem releváns az SMVE 54. cikkének értelmezése szempontjából. Egyetértek ezzel.

20 – Ennek megfelelően kétem, hogy 50 gramm heroin kezelése az egyik tagállamban, és ugyanebből a kábítószerből 5 kilogramm kezelése a másikban automatikusan ugyanazon cselekménynek kellene, hogy minősüljön, még akkor is, ha a két tétel ugyanannak a szállítmánynak a része.

40. Igaz, hogy az Egységes Egyezmény 36. cikkének (2) bekezdése szerint, amelyre az SMVE 71. cikke utal, az Egyezmény hatálya alá tartozó bűncselekmények mindegyike külön cselekménynek tekintendő, ha azokat más-más országban követték el. Mindazonáltal, feltételezve, hogy a kábítószer-kereskedelemből származó haszon tisztára mosása a 36. cikk (2) bekezdésének hatálya alá tartozó bűncselekmény²¹, a Bíróság a Van Esbroeck-ítéletben kifejezetten kimondta, hogy „az SMVE 71. cikkének egyetlen olyan eleme sincsen, amely korlátozná az 54. cikk hatályát.”²² A Bíróság álláspontja szerint „ebből az következik, hogy az SMVE 71. cikkében az Egyesült Nemzetek hatályos egyezményeire tett utalás nem tekinthető az SMVE – csupán az ugyanazon személy ellen ugyanazon tényállás miatt több büntetőeljárás indítását akadályozó, ám a schengeni térségben a büntetőjogi fenyegetés megszűnését nem eredményező – 54. cikkében kimondott *ne bis in idem* elve korlátjának.”²³

41. Álláspontom szerint ezek a megállapítások a jelen ügyben is alkalmazandók. Az SMVE 71. cikke, amely általánosságban van megfogalmazva, és általános kötelezettséget ró a szerződő felekre a kábítószer-kereskedelemmel kapcsolatos valamennyi bűncselekmény üldözésére vonatkozóan, sem a *ne bis in idem* elv alóli eltérés lehetőségéről nem

rendelkezik ezen a területen, sem pedig a kábítószerrel összefüggő bűncselekmények kétszeres büntetését nem engedi meg a schengeni térségben.

42. Ami az Egységes Egyezményt illeti, 1961-ben fogadták el kormányközi egyezmény formájában, és a címzettjei független szuverén államok voltak. A Bizottság – véleményem szerint meggyőző – érvelése szerint helytelen volna az Egységes Egyezményt a schengeni térségre alkalmazni, amelyet 30 évvel később hoztak létre, és amely szélesíteni kívánta a szerződő felek közötti integrációt a rendőrségi és igazságügyi együttműködés terén²⁴.

43. Egy ilyen integrált térségben, amely a kölcsönös bizalom elvén alapul²⁵, és ahol a tiltott kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem keretében egyre inkább nemzetek fölötti, semmint nemzeti szinten kell intézkedéseket tenni²⁶, lényegét veszti az Egységes Egyezmény 36. cikkében foglalt azon kötelezettség, hogy a más-más országban elkövetett cselekmények külön cselekménynek tekintendők. Álláspontom szerint az SMVE 71. cikke, amely arra kötelezi a szerződő feleket, hogy

21 – A Bizottság álláspontja szerint nem erről van szó. Tekintettel arra, hogy a 36. cikk (2) bekezdése milyen általánosan fogalmaz (lásd a fenti 11. pontot), nehéz elképzelni, hogy ez helytálló lehet.

22 – A 40. pontban.

23 – A 41. pontban.

24 – Ezzel kapcsolatban lásd Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a Van Esbroeck-ügyre vonatkozó, a fenti 9. lábjegyzetben hivatkozott indítványa 53–58. pontját.

25 – Lásd a C-187/01. és C-385/01. sz., Gözütok és Brügge egyesített ügyekben 2003. február 11-én hozott ítélet (ÉBHT 2003., I-1345. o.) 32. és 33. pontját.

26 – Lásd az SMVE 70. cikkét és 71. cikkének (3) bekezdését, amelyek alapján a szerződő feleknek erősíteniük kell együttműködésüket az illegális kábítószer-kereskedelem elleni küzdelem terén.

az Egyesült Nemzetek hatályos egyezményeinek megfelelően meghozzák a kábítószerrel tiltott kereskedelmének megakadályozása céljából szükséges intézkedéseket, csak olyan mértékben alkalmazható, amennyire ezek az egyezmények a Schengeni Megállapodás céljai szempontjából relevánsak.

44. Következésképpen úgy vélem, hogy az „ugyanazon cselekmény” kifejezés az SMVE 54. és 56. cikkében a történeti tényállás azonosságára utal, és egymáshoz időben, térben és tárgyak szerint elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesét jelenti. A szándékegység megléte releváns lehet annak értékelésénél, hogy ez a három feltétel teljesül-e, de nem jelent önálló feltételt. Ezt az értelmezést sem az SMVE 71. cikke, sem a kábítószerrekről szóló 1961. évi egységes ENSZ-egyezmény 36. cikkének (2) bekezdése nem befolyásolja.

A második kérdéstről

45. A második kérdés csak akkor merül fel, ha az elsőre azt az igenlő választ adja a Bíróság, hogy a szándékegység megléte önmagában elegendő feltétele annak, hogy bűncselekmények az SMVE 54. cikke értelmében vett „ugyanazon cselekménynek” minősüljenek. Már jeleztem, hogy az én véleményem nem ez. Mindazonáltal javas-

lom a második kérdés rövid áttekintését arra az esetre, ha a Bíróság az első kérdésre igenlő választ adna.

46. A második kérdés pontatlanul van megfogalmazva, és különböző értelmezési lehetőségeket vet fel. Az én olvasatomban két részből tevődik össze.

47. A kérdést előterjesztő bíróság először is azt kívánja tudni, hogy amennyiben az SMVE 54. cikkében szereplő „ugyanazon cselekmény” kifejezés olyan cselekményeket jelent, amelyek különbözőek, de amelyeket az egységes szándék egy cselekménnyé köt össze, kiterjeszhető-e ez a fogalom az ugyanebben az időszakban elkövetett azon más bűncselekményekre is, amelyeket az első ítéletben szankcionált bűncselekményeket elősegítő, vagy járulékos cselekményekként követtek el, amelyek azonban a második tagállamban csak az első ítéletet követően váltak ismertté, vagy csak ezt követően indult miattuk büntetőeljárás, vagy pedig e második tagállam bírósága e más bűncselekmények vonatkozásában csak szubszidiárius alapon hozhat ítéletet?

48. Az utóbbi esetben a kérdést előterjesztő bíróság a kérdés második részében arra keres választ, hogy a második tagállam bírósága a büntetés nemzeti jog szerinti kiszabása során

köteles-e figyelembe venni az első tagállamban előzőleg kiszabott büntetéseket.

49. Úgy gondolom, hogy az első részt ugyanazon érvek alapján kell megválaszolni, mint amelyeket az első kérdésre adott válaszban kifejtettem. A Van Esbroeck-ítélet szerint ha a járulékos bűncselekmények törvényi tényállását megvalósító cselekmények időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődnek az első tagállamban hozott, bűnösséget megállapító ítélet alapját képező cselekményekhez, az SMVE 54. cikkét alkalmazni kell, amennyiben ennek többi feltétele is teljesül²⁷. Ellenkező esetben a nemzeti bíróság a járulékos bűncselekmények miatt eljárást indíthat a vádlott ellen, mivel a terhére rótt cselekmények kívül esnek az e rendelkezés szerinti „ugyanazon cselekmény” fogalmán.

50. E megállapítást nem rontja le az a körülmény, hogy a kiegészítő cselekmények első tagállamban folytatott eljárás során nem voltak ismertek, vagy nem kerültek elbírálásra. A Bíróságnak az SMVE 54. cikkében szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalmával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatában semmi nem utal arra, hogy annak hatálya olyan cselekményekre korlátozódna, amelyek az

elbíráláskor ismertek voltak az első tagállamban bűnüldöző hatóságai vagy eljáró bíróságai előtt. Ennek megfelelően semmi nem akadályozza a második tagállam bíróságait annak megállapításában, hogy ezek a cselekmények „elválaszthatatlanul kötődnek” a korábbi eljárások tényállását képező cselekményekhez, és ezért abban sem, hogy „ugyanazon cselekményeknek” tekintsék azokat.

51. Ellenkezőleg, a Bíróság a Van Straaten-ítéletben²⁸ kimondta, az SMVE 54. cikke nem követeli meg, hogy a két eljárásban szereplő történeti tényállás teljesen azonos legyen. Ebben az esetben az első tagállam bírósága által figyelembe nem vett, a második bírósága által azonban figyelembe vett körülmények²⁹ nem akadályoznák meg a Bíróságot abban, hogy megállapítsa, a kérdéses cselekmények az SMVE 54. cikke értelmében vett ugyanazon cselekménynek minősülhetnek.

52. Hasonló gondolatmenet alkalmazható a jelen ügyben is. A korábbi eljárások tényállását képező cselekményekhez kapcsolódó, azonban önmagukban ezen eljárásokban nem szereplő kiegészítő vagy járulékos cselekmények, ha időben, térben és tárgyuk szerint egymáshoz elválaszthatatlanul kötődnek, az SMVE 54. cikkében szereplő „ugyanazon cselekmény” fogalmának hatálya alá tartoz-

27 – Az SMVE 54. cikke alkalmazásának többi feltételével kapcsolatban, azaz hogy a cselekményt jogerősen elbírálták (a „jogerősség” feltétele), és elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani (a „végrehajtása” feltétele), lásd a Kretzinger-ügyre vonatkozó, a fenti 8. lábjegyzetben hivatkozott, és a Gasparini-ügyre vonatkozó, a fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott indítványomat.

28 – Hivatkozás a fenti 12. lábjegyzetben.

29 – Vagyis további négy kilogramm heroin birtoklása és még egy elkövető részvétele.

nak. A nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy ez valóban így van-e.

53. A kérdés második része lényegében arra irányul, hogy a második eljárást folytató bíróság, ha úgy dönt, hogy a kisegítő vagy járulékos cselekmények miatt elítéli a vádlottat, köteles-e figyelembe venni az első eljárásban ugyanezen cselekmények miatt kiszabott büntetéseket.

54. Nyilvánvalóan, ha a kisegítő vagy járulékos cselekmények az SMVE 54. cikke értelmében ugyanazon cselekménynek tekintendők, a második eljárást folytató bíróság, amennyiben minden más feltétel is teljesül, nem folytathat eljárást a vádlottal szemben, és így nem is ítélné el őt. Ezért nem merül fel az a kérdés, hogy figyelembe kell-e venni a korábbi büntetéseket.

55. Más a helyzet, amikor, bár a kisegítő vagy járulékos cselekmények ugyanazon cselekményeknek tekintendők, az SMVE 54. cikke alkalmazásának egyéb feltételei nem teljesülnek³⁰. Ebben az esetben a kérdés második részét a beszámítás általános elvére és az SMVE 56. cikkére figyelemmel kell megválaszolni. Ismétlem, az SMVE 56. cikke

előírja, hogy ha egy Szerződő Fél területén újabb büntetőeljárást indítanak olyan személlyel szemben, akit egy másik Szerződő Fél ugyanazon cselekmény alapján már jogerősen elítélt, az ezen cselekmény miatt az utóbbi Szerződő Félnél letöltött szabadságvesztés időtartamát le kell vonni a kiszabott büntetésből. E rendelkezés arra is kötelezi a tagállamokat, hogy amilyen mértékben a nemzeti jogszabályok lehetővé teszik, a szabadságvesztéssel nem járó büntetéseket is beszámítsák.

56. A tárgyaláson a Bizottság egyértelműen kinyilvánította, hogy álláspontja szerint az SMVE 56. cikke a büntetőjog egyik alapelveinek, mégpedig az arányosság elvének kifejeződése, amely minden helyzetben alkalmazandó, amikor az SMVE 54. cikkében foglalt *ne bis in idem* elvét nem lehet alkalmazni.

57. Ezt az érvet Hollandia erőteljesen vitatta. Szerinte az SMVE 56. cikkében kimondott beszámítás elvének alkalmazása olyan esetekre korlátozódik, amikor lehetőség van az SMVE 55. cikkének (1) bekezdésétől való eltérésre. Más esetekben a nemzeti jogtól függ, hogy alkalmazandó-e ez az elv. A Bizottság érvelésének elfogadása a nemzeti büntetőjogok leplezett, az SMVE rendelkezéseinek megkerülésével történő harmonizálását jelentené.

30 – Lásd a fenti 27. lábjegyzetet.

58. Sem a szöveg alapján, sem logikailag nem látok olyan összefüggést az SMVE 55., illetve 56. cikke között, amely alátámasztaná ezt az értelmezést. Annál inkább osztom a Bizottság álláspontját, mely szerint az uniós jogban érvényesül a beszámítás elve³¹, amelynek alapján a korábbi büntetéseket figyelembe kell venni, ha az elkövetővel szemben egy másik eljárásban ugyanazon cselekmény miatt büntetést szabnak ki.³²

59. Nemcsak hogy, amennyire meg tudtam állapítani, valamennyi tagállam büntetőjoga tartalmazza ezt az elvet,³³ de a Bíróság elismerte annak létezését a versenyjog terén is az egyidejűleg alkalmazható nemzeti jogi, illetve közösségi jogi szankciókkal kapcsolatban. A Wilhelm-ítéletben a Bíróság kimondta, hogy ha „fennáll a lehetősége annak, hogy két egyidejűleg folyamatban lévő külön eljárás ugyanazért a cselekményért kiszabott kétszeres büntetést eredményez, a természetes igazságosság megköveteli, hogy bármilyen büntetést kell kiszabni, annak megállapítása során az összes korábbi bün-

tető határozatot figyelembe vegyék.”³⁴ Ez az ítélkezési gyakorlat később megerősítést nyert a Boehringer Mannheim ügyben, ahol a Bíróság az ítéletben kimondta, hogy „a bírság összegének megállapításakor a Bizottság köteles figyelembe venni azokat a szankciókat, amelyeket ugyanaz a vállalkozás ugyanazon cselekmény miatt már megfizetett, amennyiben olyan szankciókról van szó, amelyeket egy tagállam kartelljogának megsértése – tehát a Közösség területén elkövetett cselekmény – miatt szabtak ki.”³⁵ Az Elsőfokú Bíróság hűen követte ezt a gyakorlatot.³⁶

60. Bár e tekintetben nincs még következetes ítélkezési gyakorlat³⁷, álláspontom szerint a beszámítás elve minden tagállam büntetőjogát, és ebből következően a közösségi jogot átható alapelv, amely a természetes igazságosság és a büntető igazságszolgáltatás

34 – Hivatkozás a fenti 32. lábjegyzetben, 11. pont.

35 – A 7/72. sz. ügyben 1972. december 14-én hozott ítélet (EBHT 1972., 1281. o.) 3. pontja.

36 – Lásd például a T-224/00. sz., Archer Daniels Midlands kontra Bizottság ügyben 2003. július 9-én hozott ítélet (EBHT 2003., II-2597. o.) 87. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot. Lásd a T-322/01. sz., Roquette Frères kontra Bizottság ügyben 2006. szeptember 27-én hozott ítélet (EBHT 2006., II-3937. o.) 279–292. pontját is.

37 – Bár a korábbi ítélkezési gyakorlat több helyen hivatkozik a „természetes igazságosság” követelményére, ami nézetem szerint szükségképpen azt jelentené, hogy a beszámítás elvét általánosan alkalmazni kell, a Bíróság vonatkozó kifejezetten elismerni, hogy egy ilyen elv a harmadik országban kiszabott büntetés beszámítására kötelezi a Bizottságot, amikor a közösségi versenyszabályok alapján szankciót állapít meg. Két újabb keletű ügyben, ahol fellebbviteli bíróságként járt el, a Bíróság nem erősítette meg, és nem is tagadta a beszámítás elvének általános jellegét, azonban nem annak alapján döntötte el az ügyet. Lásd a Bíróság első tanácsa által a C-397/03. P. sz., Archer Daniels Midland kontra Bizottság ügyben 2006. május 18-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-4429. o.) 52. pontját; hasonló megközelítést alkalmazott a Bíróság második tanácsa a C-308/04. P. sz., SGL Carbon kontra Bizottság ügyben 2006. június 29-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-5977. o.) 27. pontjában. Úgy tűnik azonban, hogy a Bíróság ugyanezen ítélet 33. pontjában hallgatólagosan elutasítja a beszámítás elvének általános jellegét.

31 – Ezt az elvet a „figyelembe vétel elvéként” is említik („taking into account”, lásd például M. Fletcher, „Some developments to the ne bis in idem principle in the EU: Criminal proceedings against Hussein Güzütok and Klaus Brügge” [2003] 66 Modern Law Review 769, az 5. lábjegyzetben), vagy „elszámolási elvként” („accounting principle”, lásd J. Vervaele, „The transnational ne bis in idem principle in the EU: Mutual Recognition and equivalent protection of human rights”, (2005) Utrecht Law Review Vol. I, Issue 2 (December) 100., a 106. és 107. pontban).

32 – Egyúttal szeretném leszögezni, hogy megértem, és osztom is Hollandiának azt a mögöttes aggodalmát, hogy a büntetőjog harmonizációjának nem közvetett módon kell történnie (ezzel kapcsolatban lásd a Gasparini-ügyre vonatkozó, a fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott indítványomat). Amint később még kifejtem, úgy gondolom, hogy a természetes igazságosság alapelvéből levezetett beszámítás elvének közösségi jogi eredete 1969-ig, és a Bíróság 14/68. sz. Wilhelm-ügyben 1969. február 13-án hozott ítéletéig (EBHT 1969., I. o.) nyúlik vissza.

33 – Lásd a Kretzinger-ügyre vonatkozó, 8. lábjegyzetben hivatkozott indítványom 64–70. pontját is.

arányosságának elvéből fakadó követelményekből ered.³⁸

61. A beszámítás elve véleményem szerint fogalmilag különbözik a *ne bis in idem* elvétől, noha mindkettő a büntetőeljárás természetes igazságossága és tisztességes jellege követelményének megnyilvánulása³⁹. A beszámítás elve a fogalom jelentéséből következően csak akkor releváns, amikor a *ne bis in idem* elve bármilyen okból nem alkalmazható, annak ellenére, hogy a büntetőeljárás alapját képező tények azonosak.⁴⁰ Egyébként a második büntetőeljárást folytató bíróság a *ne bis in idem* elvének sérelme miatt köteles megszüntetni azokat az eljárásokat.

38 – Ez az elv alapvető jogként szerepel az EU Alkotmány tervezetének II-109. cikke (3) bekezdésében, mint az Unió Alapjogi Chartájának része. E rendelkezés, amely „A bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elveit” címet viseli, kimondja, hogy „a büntetések súlyossága nem lehet aránytalan a bűncselekményhez mérten”.

39 – Lásd ezzel kapcsolatban Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a Van Straaten-ügyre vonatkozó, a fenti 12. lábjegyzetben hivatkozott indítványa 58. pontját. Ezt az álláspontot képviselte hallgatólagosan a Bíróság is a fenti 37. lábjegyzetben hivatkozott SGL Carbon és Archer Daniels Midland ítéletében. E két alapelv közötti szoros kapcsolat magyarázhatja azt is, miért szerepel az SMVE 56. cikke az 54. cikkel együtt a III. cím „A kétszeres büntetés tilalma (*ne bis in idem*) elvének alkalmazása” címet viselő 3. fejezetében. Amint azonban a Kretzinger-ügyre vonatkozó indítványom 29. lábjegyzetében kifejtettem, ez nem befolyásolhatja azt a megállapítást, hogy két önálló közösségi jogi alapelvről van szó. Lásd még J.-L. de la Cuesta „Concurrent national and international criminal jurisdiction and the principle »ne bis in idem« – general Report [of the XVII International Congress of Penal Law]”, *International Review of Penal Law*, 73. kötet, 2002/3-4, 707., a 717. és 724. pontban.

40 – Lásd a lenti 63. pontot.

62. A fentiekből következik, hogy az SMVE 56. cikke mindössze kodifikálja a beszámítás elvét a schengeni térségre történő alkalmazás céljából. Ha ez igaz, ebből a megállapításból két dolog következik. Először is, a beszámítás elve az SMVE 56. cikke nélkül is alkalmazandó lenne, mint a közösségi jog általános alapelve. Másodszor, mint általános jogi alapelv, a jogforrási hierarchiában az SMVE 56. cikke fölött áll. Következésképpen azt a körülményt, hogy e rendelkezés hatálya csak a szabadságvesztéssel járó büntetésekre korlátozódik, háttérbe szorítja az általános elv tágabb hatálya: az ugyanazon cselekmények miatt az első tagállamban kiszabott és letöltött valamennyi büntetést figyelembe kell venni a második tagállamban folytatott eljárás során.

63. Ezért, amikor a *ne bis in idem* elve nem alkalmazható, a büntetőbíróságok a büntetés kiszabása során már csak az uniós jog alapján is kötelesek figyelembe venni a vádlottal szemben ugyanazon cselekmények miatt másik tagállamban kiszabott és már letöltött (vagy más módon végrehajtott) büntetéseket, függetlenül attól, hogy azok szabadságelvonással jártak-e. Ez a helyzet akkor, amikor az SMVE 55. cikkében szereplő valamelyik kivétel alkalmazandó, de akkor is, ha a cselekményt az egyik tagállamban jogerősen elbírálták, azonban az SMVE 54. cikkében szereplő végrehajtási feltétel nem teljesült.⁴¹

41 – Lásd a Kretzinger-ügyre vonatkozó, 8. lábjegyzetben hivatkozott indítványom 72. pontját.

64. Ha azonban a Bíróság nem fogadná is el azt az álláspontot, hogy létezik a beszámítás elve, mint általános alapelv, véleményem szerint egyértelmű, hogy az SMVE 56. cikke mindenképpen alkalmazandó. A Schengeni Megállapodásban részes tagállamok a schengeni térségben kiszabott minden szabadságvesztéssel járó büntetésből kötelesek levonni minden, a vádlott által másik tagállamban letöltött korábbi szabadságvesztés időtartamát.

65. E tekintetben egyetértek azzal, hogy a holland kormány megszorítóan értelmezi az SMVE 56. cikkét. E rendelkezés általános szóhasználatában semmi nem utal arra, hogy annak hatálya az SMVE 55. cikke (1) bekezdésének alkalmazása eseteire korlátozódna. Ellenkezőleg, a nyelvtani értelmezés egyértelműen amellett szól, hogy akkor kell alkalmazni, amikor egy tagállamban bármilyen okból ugyanazon vádlott ellen büntetőeljárást indítanak, annak ellenére, hogy ugyanazon cselekmény miatt egy másik tagállamban már folyt ellene büntetőeljárás, és az jogerősen befejeződött.⁴²

66. A fenti gondolatmenet nyilvánvalóan akkor érvényes, ha a vádlottal szemben ugyanazon cselekmények miatt folyik újabb büntetőeljárás és születik ítélet egy másik tagállamban, és a vádlott nem hivatkozhat az SMVE 54. cikkére. Ha kiderül, hogy nem ugyanazokról a cselekményekről van szó, sem az SMVE 56. cikke alapján, sem a beszámítás elve alapján nem keletkezik kötelezettség.

67. A teljesség kedvéért hozzátésem, az uniós jog nem tartalmaz olyan elemet, amely megakadályozná, hogy a nemzeti bíróságok, amelyek előtt a második eljárás folyamatban van, nagyvonalúbban alkalmazzák az ítéletkiadásra vonatkozó nemzeti jogszabályokat olyankor, amikor az SMVE 54. vagy 56. cikkét – vagy az ott megfogalmazódó jogelveket – nem lehet alkalmazni, mivel a nemzeti bíróság előtt szereplő cselekményekről kiderül, hogy nem „ugyanazon cselekmények”, mint amelyeket az első eljárást lefolytató bíróság elbírált.

68. Ez a megállapítás a szubszidiaritás és a hatáskörmegosztás alapelveiből következik. Ráadásul, amint a Bizottság megjegyzi, az SMVE 56. cikkének a vége, és az 58. cikke kifejezetten felhatalmazza a tagállamokat olyan nemzeti rendelkezések alkalmazására, amelyek a schengeni vívmányok fényében nagyvonalúbban értelmezik a *ne bis in idem* és a beszámítás elvét.

69. Ennek megfelelően álláspontom szerint az SMVE 54. és 56. cikkében szereplő „ugyanazon cselekmények” fogalma olyan cselekményekre is kiterjed, amelyek az első tagállamban folytatott eljárások tárgyát képező cselekményekhez kapcsolódó, azonban önmagukban ezen eljárásokban nem szereplő kiegészítő vagy járulékos cselekmények, ha azok időben, térben és tárgyak szerint egymáshoz elválaszthatatlanul kötődnek. Az uniós jog nem tartalmaz olyan elemet, amely megakadályozná a tagállamokat abban, hogy az elkövetővel szemben az SMVE 54–57. cikke által megkövetelteknel kedvezőbb büntetőjogi rendelkezéseket alkalmazzanak.

42 – Lásd a fenti 63. pontot.

Végkövetkeztetések

70. A fentiekre tekintettel úgy vélem, hogy a Bíróságnak a Hof van Cassatie által feltett kérdésekre adandó válasza az alábbi:

- Az „ugyanazon cselekmény” kifejezés az SMVE 54. és 56. cikkében a történeti tényállás azonosságára utal, és egymáshoz időben, térben és tárgyuk szerint elválaszthatatlanul kötődő konkrét körülmények együttesét jelenti. Ezt az értelmezést sem az SMVE 71. cikke, sem a kábítószerekről szóló 1961. évi egységes ENSZ-egyezmény 36. cikkének (2) bekezdése nem befolyásolja.
- A szándékegység megléte releváns lehet annak értékelésénél, hogy ez a három feltétel teljesül-e, de nem jelent önálló feltételt.
- Az első tagállamban folytatott eljárások tárgyát képező cselekményekhez kapcsolódó, azonban önmagukban ezen eljárásokban nem szereplő kiegészítő vagy járulékos cselekmények, amennyiben azok időben, térben és tárgyuk szerint egymáshoz elválaszthatatlanul kötődnek, az SMVE 54. és 56. cikkében szereplő „ugyanazon cselekmények” fogalma alá tartoznak.
- Az uniós jog semmi esetre sem akadályozza meg a tagállamokat abban, hogy az elkövetővel szemben az SMVE 54. és 56. cikke által megkövetelteknél kedvezőbb rendelkezéseket alkalmazzanak.